

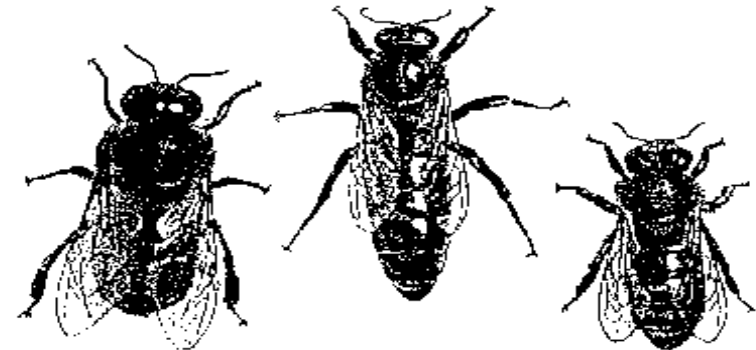
STYRELSE

<u>Ordförande:</u>	Göran Frick	08-570 321 00
e-post:	grnfrick@gmail.com	
<u>Kassör</u>	Jan Molander	08-574 000 25
e-post:	jan.molander@telia.com	
<u>Sekreterare:</u>	Lena Kahn	08-715 13 53
e-post:	life@bostream.nu	
<u>Övr. ledamöter:</u>	Kristina Rönblom	08-747 87 75
e-post:	kristina.ronblom@telia.com	
	Anna Olsson	070-441 09 12
e-post:	ladyolsson@hotmail.com	
<u>Suppleanter:</u>	Anders Karlsson	08-571 625 13
	Lars Nordgren	070-648 8042
<u>Revisorer:</u>	Kjell Holtare	08-741 11 69
	Gunnar Ericson	08-716 40 29
<u>Suppleant:</u>	Viking Holm	08-571 517 18
<u>Valberedning:</u>	Ingvar Pettersson	08-570 318 31
	Per Thunman	08-718 02 32
<u>Honungsbedömning:</u>	Styrelsen	
<u>Ombud till Sthlms</u>	Göran Frick, Lena Kahn,	
<u>Läns Biodlare:</u>	Jan Molander, Per Thunman	
<u>Suppleanter:</u>	Anna Olsson, Lars Nordgren	
<u>Bitillsynsmän utsedda av Länsstyrelsen</u>		
För Värmdö:	Ingvar Pettersson	08-570 318 31
Ersättare	Göran Frick	08-570 321 00
För Nacka:	Hans Samland	08-746 94 75

Wärmdö Skeppslags Biodlareförening

2009

Innehåll	Sida
WSB aktiviteter	omslagets insida
Ordförande	1
Vårt första biår	2
Medelskörd	5
Byta vaxkakor – varför det?	6
Trågekupan, för- och nackdelar	10
Tillsynsverksamheten	11
EuroBee 2008	15
Enkel kupvåg	16
Om nyttan av att städa slungrummet	17
Medlemsförteckning	18
Länets aktiviteter	sista sidan
Organisation	omslagets baksida

Ansvarig utgivare:
Göran Frick Apelvägen 23, 134 37 Gustavsberg

Kära vänner

Under 2008 blev det, som ni säkert minns, torrt i juni. Det ledde till att draget upphörde, och det i sin tur fick en del konsekvenser. Åtminstone för mina bin, och några goda vänners. Drottningarna slutade lägga ägg. Det kunde man tydligt se i början av juli, efter att det regnat. Då fanns det täckt yngel och ägg. Men inget spätt yngel. Det fattades så att säga en generation. Detta komplicerade mina planer för drottningodlingen. Det fanns inga larver i lagom ålder att larva om. Vissa samhällen hade drönarslakt redan sista veckan i juni, eller första i juli.

Varför hade de det? Det sägs mig, av biodlare med mycket längre erfarenhet än vad jag har, att detta är ytterst ovanligt. De har inte sett det innan, knappt ens läst om det.

Ytterligare en komplicerande faktor för min drottningodling. Om jag lyckades dra upp några drottningar, vilka skulle de para sig med? Det rådde ju brist på drönare. Det var till och med svårt att få ihop tillräckligt med drönare för semineringen!

Och stackars mina avläggare. De drottningar som gick där parade sig, men väntade länge med äggläggning de också. Jag väntade och väntade på att de skulle lägga ägg. Att de fanns där visste jag, eftersom om jag hängde in en yngelram (från något samhälle som fungerade) så drog de inte upp några drottningceller.

Varför blev det så? Jo, bina tyckte helt enkelt att säsongen var över, och de började frukta svält. Då är det ok att drottningen slutar lägga ägg, och att man vill bli av med drönarna.

Styrelsen har för 2009 planerat för, och hoppas på, fler deltagare vid våra aktiviteter. Vi kommer vid varje träff att lotta ut en drottning till någon av deltagarna. Så det kan löna sig att komma dit!

Vi har också beslutat pröva öppna styrelsemöten innan träffarna vid Velamsund den 25:e april och 13:e juni. Syftet är att du skall kunna komma och lyssna på vad styrelsen gör, och ge oss ris eller ros. Det får mer karaktären av ett medlemsmöte, så att styrelsen kan vara mer lyhörd för vad medlemmarna vill. Ta chansen och kom och säg vad du tycker! Det börjar kl. 09.00.

I övrigt ser jag som vanligt fram emot ett bättre kommande år.

Då skall draget vara bra, drottningodlingen skall gå bra och alla bin skall vara snälla.

Jag önskar alla det samma och ett spännande biår 2009!

Göran Frick

Vårt första biår

Vårt biodlingsintresse började en sommardag hemma hos Göran Frick. Det var min bror Ken som tjatat på sin sambo, numera fru, i flera års tid om att det vore spännande och kul att komma i kontakt med någon som har bin. Till slut tröttnade Petra på detta tjat och gav min bror en kurs i biodling som födelsedagspresent. När Ken berättade att han hade varit hemma hos Göran och sett bina flyga ut och in genom flustren och upplevelsen att öppna upp en bikupa med ca 40 000 bin, var jag inte sen att säga att jag också ville gå kursen och bli hobbybiodlare och så blev det.

Vi var fem stycken som började kursen i Hemmesta Bygdegård en tisdagskväll i oktober 2007. Kursen leddes av Per Thunman och Göran Frick, som tillsammans delade på föreläsningarna. Dessa trevliga tillfällen för förkovran innefattade alltid den obligatoriska te-fikan med honung - en höjdpunkt sent på tisdagskvällen. Tisdagarna var alltid lika roliga och när vi berättade för vänner och bekanta att vi gick en biodlingskurs, blev reaktionerna många och varierande. Varför då? Hur kan man tycka om detta? Bin är ju elaka och vill stickas! Vad är skillnaden på bin och getingar? Menar ni allvar? Vad konstiga ni är?

Efter de sju teorikvällarna sågs vi så på den praktiska genomgången den 10 maj i Velamsund. Dessförinnan hade vi fått köpa vårt första bisamhälle av Göran. Bisamhället hade vi ställt på plats hemma på tomten hos våra föräldrar.

Jag brukar säga att den 10 maj var den mest exotiska dagen våren/sommaren 2008. Jag minns hur Per gick igenom ett samhälle som någon hade skänkt till föreningen. När kuplocket väl öppnades, var det rejält med vildbygge på ramarnas träryggar. Per skar bort detta varpå honung rann ut och vi som var på plats fick möjligheten att avnjuta denna läckerhet direkt ifrån kupan. Smaken var gudomlig, ju mer det tuggades på vaxkaksbiten, desto mer övergick den till en tuggummiliknande massa och när all honung var slut fanns bara vaxet kvar. Allt detta pågick samtidigt som vi hade sällskap av tusentals bin som surrade runtomkring oss, detta utan att någon av dem visade en tillstymmelse till att vilja stickas. För att än mer glorifiera denna upplevelse stod solen redan högt på den klarblå

himlen, 25 grader varmt var det, maskrosorna stod i full blom och även fåren och hästarna gjorde oss sällskap, kan det bli mer exotiskt?

Nästkommande åtta veckor blev en spännande tid. Vårt samhälle växte från dag till dag och vi gick som nybörjare in i bikupan en gång i veckan för att på så sätt lära oss hur mycket som egentligen händer på en vecka. Det var kul att se hur yngel blev till täckta yngel och sedan hur bin kröp ut ur sina celler. Det gick också enkelt att se hur mellanväggarna byggdes på med vax och hur mängden honung ibland skenade iväg, till att en vecka senare ha minskat beroende på den torra sommaren och bristen på nektar.

I mitten på juni fick vi möjligheten att dela samhället då det hade växt sig så pass starkt, från en låda till 3 lådor lågnormal ramstorlek. Vi fick i detta läge hjälp av Göran som visade oss hur detta skulle gå till. Vi ställde upp en botten till en kupa bestående enbart av en låda och plockade över ett antal ramar med yngel och honung. Sedan fyllde vi på med tomma utbyggda ramar. Nästa steg var att skaka över tusentals bin och att ta med ramen som drottningen satt på. Därefter på med locket och sedan var delningen klar. Nu skulle i teorin de flesta bin stanna kvar i den nya kupan då drottningen fanns där, medan andra valde att flyga tillbaka till vår första kupa.

Efter en vecka var det dags att gå in i de bägge samhällena igen. I detta läge skulle bina i den första kupan ha gjort drottningceller, något de påbörjar redan en timme efter att drottningen försvunnit. Detta märker de genom att de inte känner doften av hennes doftferomoner. Bina börjar då mata befintliga yngel med extra näringsrik kost, så kallad drottninggele. De utvalda ynglen blir sedan täckta drottningceller. När vi så öppnade upp kupan fann vi inte mindre än ett 30 tal drottningceller, som vi stack hål på alla utom en. Denna drottningcell skulle nu bli vår nya drottning.

En vecka senare gick vi så åter in i samhällena. I samhället med drottningcellen hann vi inte mer än öppna upp det och gå igenom ett par ramar förrän vi tyckte att det började bli ovanligt mycket bin i luften. Det blev så mycket bin i luften att vi stängde igen samhället och valde att ringa Göran för att rådfråga, men innan vi hann så långt var hela himlen över huset svartprickig av bin och ljudet dånande. Det var en mäktig upplevelse samtidigt smått obehaglig då det kändes som att vi hade tappat kontrollen.

Efter 20 min var Göran på plats. Bina hade under tiden återvänt till kupan och hela framsidan av kupan var täckt med bin. Med Görans tränade öga hittade vi en ny drottning, hon var väldigt svår att hitta där hon kröp omkring. Göran menade på att vi hade avbrutit ett svärmförsök. Vi hade haft en sådan tur att vi hade gått in i samhället precis då det fick för sig att svärma. Förmodligen hade vi missat att sticka hål på ytterligare en drottningcell någonstans i kupan.

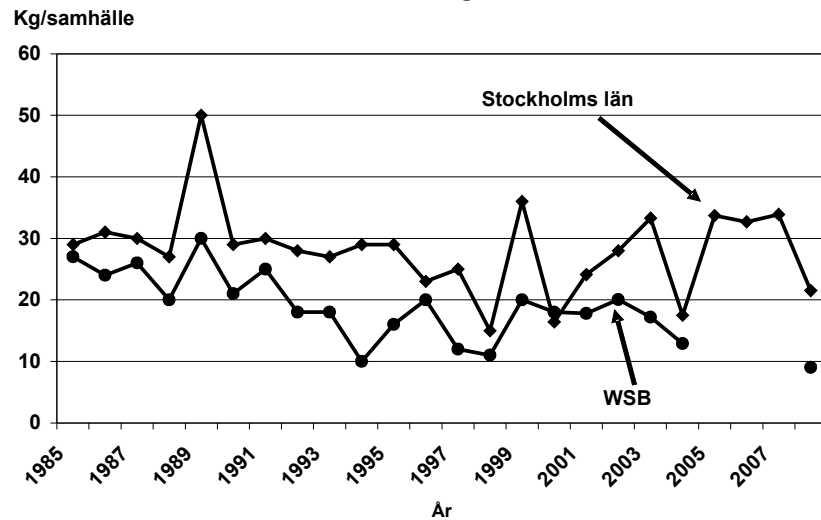
Ytterligare en vecka senare gick vi in i de båda samhällena igen. I det första fann vi nu att drottningen nästan hade blivit dubbelt så stor. Hon hade alltså gjort sin parningsflygning och var nu redo att bygga vidare på samhället. Vi vingklippte och märkte henne med röd hobbyfärg, något som inte var alltför lätt. Efter ytterligare två veckor kunde vi börja se att våra, från början, carnicabin började blandas upp med bin med något gulare inslag på bakkroppen, vi hade fått vår första ”traktens blandning”.

I augusti var getingarna framme och ställde till med besvär. Ett av våra två samhällen blev riktigt illa ansatt och cirka 70-80 % av bina miste livet. Vid en genomgång av samhället kunde vi se hur getingar drog upp yngel ur sina celler och åt upp dem samtidigt som de passade på att sluka all honung. Vi fick nödutfordra bina med sockerlösning och täppa igen flustret till bägge kuporna med mossa så att det kunde försvara sig mot de aggressiva getingarna. På detta sätt lyckades vi rädda samhället och invintra bägge två.

Som ni förstått har vårt första år som biodlare varit mycket spännande och lärorikt på många sätt. Vi har gått från ett till två samhällen, vi har även bland annat hunnit vara med om att odla upp en ny drottning och avbryta ett svärmförsök och förhoppningsvis överlever våra båda samhällen vintern. Visst hade det varit kul om vi hade kunnat avsluta detta biodlarår med att skörda egen honung, men med den erfarenhet detta tuffa första år givit oss hoppas vi på att vi har bättre förutsättning att för första gången smaka vår egen honung under hösten nästa år.

Stefan Wendelin/Ken Wendelin

Medelskörd honung åren 1985 - 2008

Märkning av drottningar

För att lättare hitta drottningen är det bra om hon är märkt. Man målar en liten fläck på hennes rygg eller limmar fast en numrerad plastbricka. Färgen bestäms av hennes födelseår.

År som slutar på	1 eller 6	vit
	2 eller 7	gul
	3 eller 8	röd
	4 eller 9	grön
	5 eller 0	blå

I nödfall kan man också använda Tippex,

Byta vaxkakor – varför det?

Det har blivit populärt bland s.k. yrkesbi odlare att propagera för att man inte behöver byta vax. Det har till och med blivit en ”tävling” om att ha det äldsta vaxet. ”Jag har inte bytt vax på 10 år”. ”Jag har inte bytt vax på 25 år”. ”Jag träffade en engelsk bi odlare som hade sin farfars vaxkakor. De var så blå och vackra.” Detta är några exempel på vad jag hört under det gångna året.

Det finns fortfarande bi odlare som minns hur det kunde se ut i halmkupor och i gamla trågkupor för så där 50 år sedan och som nu höjer ögonbrynen av förvåning. Har man för vana att vid utlandsresor ta smakprover på honung som saluförs på marknader och känt den typiska smaken av biavföring från gamla vaxkakor är rekommendationerna från dessa yrkesbi odlare ”mörkmän” förbluffande.

Frågan blir då; behöver vi byta vax, och i så fall varför?

Hygien

Att ha god hygien när man håller på med bi odling är viktigt. Honung är ett livsmedel, och skall hanteras därefter. Våra kupor och redskap skall hållas rena för att förhindra spridning av sjukdomar.

För mig är det därför naturligt att smälta ned vaxkakor som är svarta. Det har ansamlats mycket i dem under årens lopp som bina själva inte kan städa undan.

I naturen

Ett vildbisamhälle överlever kanske upp till 5 år på våra breddgrader, sedan dör det. Kvar blir då vaxet. Det tas om hand av möss, vaxmalen och andra, som snabbt bryter ned det. Skulle vaxet innehålla sjukdomsalstrande bakterier, svampar eller virus dör samhället helt sonika. Vilda bin ”byter vax” genom att svärma.

I bi odlingen

Vi rekommenderar att man byter vax när man inte kan se ljuset genom kakorna längre. Det är en enkel, begriplig och praktisk regel. Vaxet är normalt då 3-5 år gammalt. Att smälta ned det i en solvaxsmältare är möjligt, men ännu bättre är att lämna det till smältning. Smälter man så måste man tvätta ramarna, och det är jobbigt. Bättre är att lämna ramarna till smältning. Då får man tillbaks sina ramar mycket renare.

Vad är vax?

Vax består av väte, kol och syre i form av en ester och en mindre mängd syror och alkohol. Den lilla mängden syror anses ge vaxet dess elastiska förmåga och bidrar till att det kan absorbera saker. Arbetsbin producerar vax genom att "svettas" ut det på undersidan av sin kropp. De formar det sedan till vaxkakor. Detta sker oftast då det är bra drag, eftersom bina känner att de behöver mer lagringsutrymme, och att det går åt energi för att skapa vaxet. Nytt vax är nästan vitt och elastiskt. Detta ändras över tiden eftersom vaxet används hela tiden och saker fastnar i det.

Vad händer med vaxet i bikupan?

Om vaxet används för att lagra honung och pollen blir det gult på grund av pollenresterna. Om det används för att lägga ägg och dra upp nya bin blir det mörkare, nästan svart med tiden, och skörare. Cellerna blir också mindre eftersom varje kokong lämnar efter sig ett tunt skal. Eftersom vax absorberar olika saker lätt kommer det ganska snart att innehålla svampar, bakterier, sporer, virus, bekämpningsmedel och tungmetaller. Allt detta kan påverka hälsan i bisamhället.

Listan över vad biforskare har hittat i vax är lång, mycket lång. För den som är intresserad av detaljerna finns det på den här sidan på Internet: www.ent.uga.edu/bees, klicka på "Research" och gå ned till nr 15, så kan du läsa en komplett artikel om vax och vad som finns i gammalt vax.

Eftersom vax som använts för yngel får rester av kokongskalet i sig, blir cellerna mindre. Det innebär att bina som föds i sådana celler också blir mindre.

Även feromoner ansamlas i vaxet. Speciellt de feromoner som yngel avger för att få ambina att ta hand om dem. Cellerna i dessa vaxkakor är så att säga "förprogrammerade" för sin uppgift.

Varför byta vax?

Det kan tyckas att det är slöseri att byta vax. Det kostar biodlaren tid, och man måste betala för nya mellanväggar, eventuellt för nedsmältning av vaxkakorna. Dessutom kanske ramarna behöver trådas om när de kommer från smälteriet. Honungsskördens minskar när bina skall bygga ut mellanväggarna. Alltså förlorar man tid, pengar och honungsskörd.

Men, om man avstår från att byta vax kanske snålheten bedrar visheten? Det är möjligt att den kortsiktiga ekonomiska vinsten äts

upp av det faktum att man skapar en "bomb" i form av förorenat vax i kupan som är en magnet för sjukdomar, föroreningar och ger bin som är mindre än "normala" bin.

Vad säger biforskare?

Forskare har undersökt om bisamhällen med gammalt vax utvecklas sämre än andra bisamhällen, om larverna utvecklas bättre, och om dödligheten hos vuxna bin varierar mellan försökssamhällena. Försöket pågick under tre år. Man undersökte mängden bilarver, överlevnaden hos dem, vikten hos vuxna bin och mängden vuxna bin. Man använde två grupper bisamhällen; en grupp med gamla vaxkakor, och en grupp som precis hade dragit upp vaxkakor från mellanväggar.

Resultatet blev att de med nytt vax hade mycket större yta med ägg och täckt yngel. Dessutom vägde de nykläckta bina mer. Även bimängden var större i de samhällen som hade nytt vax.

Forskarna tycker att man kan förklara detta bl. a med att gammalt vax innehåller föroreningar som helt enkelt inte är nyttiga. Man fann också att uppfattningen att drottningen hellre lägger ägg i gamla vaxkakor var fel. Det var tvärtom. Drottningen uppfattade en del celler som redan upptagna av yngel, trots att de var tomma.

Feromonerna som gamla yngel lämnat kvar orsakade detta.

Ett annat feromon styr vad en cell skall användas till. I naturen bygger bina hela tiden nya vaxkakor, och använder gradvis de senare till att lägga yngel i, och de äldre att lagra honung i. Det leder till att ynglen inte dras upp i små celler. Hos biodlarna, förhindrar vi denna process genom att använda samma kakor i yngelrummet, och andra kakor i skatllådorna. Kanske gamla tiders yngeluppflyttning inte var så fel som en del biodlare tycks tro idag?

Att bimängden var mindre i samhällen med gammalt vax kan förklaras av bl. a av att föroreningarna i vaxet leder till högre dödlighet. Men det verkar även som om föroreningarna maskerar den specifika doft som varje bisamhälle har, och det leder till att fler bin i samhällen med gammalt vax inte hittar hem utan flyger in i något annat samhälle.

Vad göra?

Jag tycker att den enda rimliga slutsatsen man kan dra är att det är bättre för binas hälsa att byta vax efter ca 3 år. Man skapar helt enkelt bättre hygien, och minskar på så sätt risken för sämre hälsa i bisamhället.

Jag pratade om detta med en yrkesbi odlare jag känner i Ukraina, och hans spontana reaktion på att inte byta vax var: "Fråga bi odlarna om de byter sängkläder själva". Så naturligt var det för honom att byta vax.

Göran Frick

Vill du vinna en bidrottning?

Vi lottar ut en drottning bland deltagarna vid varje möte vi har. Se när de är och kom och vinn en drottning.

Eller kanske känner du någon som vill gå nybörjarcirkel. Se till att denne anmäler sig och går kursen så får du en drottning.

Marinerad matjesill med honung och senap

Ingredienser

4 matjesillfiléer

1 msk honung

2 msk senap

1 tsk vinäger

4 msk olja

massor med dill

Rör samman honung, senap och vinäger. Droppa i oljan under vispning. Avsluta med hackad dill. Lägg upp filéerna på ett fat, täck med sås och ställ kallt en stund före servering.

Trågekupan, för- och nackdelar

Den i dag vanligaste kuptypen är uppstaplingskupan men några av oss har trågekupor. I de moderna böckerna står det oftast bra beskrivningar om hur man sköter bin i uppstaplingskupan men lite mindre om skötseln i trågekupor. Här är en beskrivning hur jag gör.

Trågekupor finns både för Svea- och lågnormalramar, LN. Vanligtvis får man in 18 – 20 ramar på längden och 2 ramar på höjden för Svearamar och 2 – 3 för LN.

De äldre typerna av trågekupor har oftast en fast botten, som till och med kan vara isolerad. De senare modellerna har en botten som kan sänkas i framkanten inför vintern. Man kan också tillverka botten med nät och underliggande skiva för att titta på kvalsternedfall.

Vid invintringen kan antalet ramar anpassas efter bistryrkan, jag har ibland invintrat på 7 ramar och ibland på 12. Eftersom jag har Svea sitter ramarna i samma plan. Skulle jag däremot haft LN skulle jag sätta på en låda så att risken för att vinterklotet äter sig upp till täckplasten under vintern minimeras. Om så sker kan samhället svälta ihjäl trots att det finns ramar med mat längre bak i tråget. Om man inte vill invintra på 20 ramar LN kan man sätta 8 ramar i bottenvåningen och 8 i lådan och fylla ut bakom med isolering.

Vid vårutökningen kan man ge 4-5 ramar anpassat efter draget och drottningens äggläggning. Vanligen sätter jag de nya i framkanten av yngelklotet. I första omgången använder jag utbyggda ramar men längre fram på sommaren blir det 3-4 mellanväggar.

En nackdel med en trågekupa är att den är svår att flytta, en annan kan vara att de inte rymmer tillräckligt många ramar om man har ett extremt bra drag. Detta har jag dock under mina 28 år inte drabbats av.

Det kan bli oergonomiska arbetsställningar då man skall lyfta av en fylld skatllåda från den främre delen av kupan. Jag brukar därför skatta en ram i taget.

Jag anser att nackdelarna inte är så stora att de bör avskräcka någon att skaffa en trågekupa. De kan se ganska dekorativa ut i trädgården.

Per Thunman

Tillsynsverksamheten 2008

Värt att veta

Det finns fyra nivåer i den svenska bekämpningsorganisationen mot bisjukdomar

1. Statens jordbruksverk leder centralt bekämpningen av amerikansk yngelröta och varroakvalster
2. Länsstyrelsen biträder regionalt SJV med bekämpningen. Anger tillsynsdistriktens omfattning och utser bitillsynsmän och svarar för kontakten med dessa.
3. Bitillsynsmannen är den lokala myndigheten och svarar för det praktiska bekämpningsarbetet. Sverige är uppdelat i ca 600 tillsynsdistrikt varav Värmdö kommun utgör ett distrikt.
4. Biodlaren själv har ansvar att förebygga och hindra spridning av smittsamma bisjukdomar.

De sjukdomar som idag omfattas av svensk lagstiftning och som enligt lag ska bekämpas är:

Amerikansk yngelröta (*Paenibacillus larvee*),
varroakvalster (*Varroa destructor*)

Trakékvalster (*Acarapis woodi*) som ännu inte påträffas i Sverige.

Förebyggande arbete

Biodlaren själv kan göra en hel del förebyggande åtgärder för att bina inte ska drabbas av sjukdomar. Att regelbundet byta vaxkakorna för att inte anrika smittämnen efter övervintringen och hålla rent i och kring kuporna är en viktig början. En ännu viktigare åtgärd är att verkligen studera binas liv i kupan och lära sig hur ett friskt och sunt bisamhälle arbetar under året och inte minst att också lära sig hur ett friskt samhälle ska dofta. Kupans uppställningsplats är viktig den ska vara torr, gärna öppen men helst inte där det är blåsigt och i direkt sol. Tänk också på att bina måste ha tillräckligt mycket foder där de bildar sitt vinterklot. Att kuporna har löstagbara nätbottnar där man lätt kan granska vinternedfallet är bra men tyvärr inte heltäckande eftersom det är alltför få kvalster som ramlar ner under vintern. Drönarutskärning under sommarmånaderna är bra men även detta ger sällan ett heltäckande svar på det verkliga läget.

Glöm aldrig bort att kontakta bitillsynsmannen om ni misstänker att allt inte står rätt till. Genomför varroabehandling i alla samhällen som ni har.

I varroakvalstrets spår

För inte så många år sedan kände inte ens våra mest i dag kända specialister till så särskilt mycket om binas immunförsvar mot patogena mikroorganismer. I dag har forskare intresserat sig allt mer hur den överförs och nedärvs och är kopplad till morfologiska, fysiologiska och biologiska skillnader och det är kanske just här som framtidens avelsarbete med bina kommer att ta sin början. Olika raser, populationer, korsningar och enskilda samhällen visar på olika känslighet för smitta. En viktig iakttagelse är också att de samhällsbyggande insekternas immunitet är starkt kopplad till den yttre och även den inre omgivningens miljö.

Bland de mer än 7000 kända virusjukdomar som man nu känner till uppträder omkring 20 hos våra bin (D. Chandler et al. 2001).

Forskare har påvisat samband mellan varroakvalstret och en rad virusjukdomar hos bina. En förklaring till sambandet anses vara att kvalsterhonan som i cellen livnär sig på bilarvens äggviteämnen därmed minskar larvens försvar mot patogena smittämnen som virus, bakterier, urdjur och svampar. Kvalstrets saliv aktiviserar därigenom också dolda infektioner som bidrar till reproduktionen av virus.

Det praktiska arbetet

Tack vare den kursverksamhet i biodling som årligen bedrivs kan ingen medlem i Värmdö kommuns två SBR registrerade biodlareföreningar längre vara obekant med den amerikanska yngelrötan eller om varroakvalstrets härjningar i bikuporna och vi måste nu utgå ifrån att alla bisamhällen har detta kvalster även om biodlaren aldrig själv har sett något bi med kvalster. Ingen kan heller vara obekant om de regler och skyldigheter som åligger den som har bin i sin vård när det gäller flyttning av samhällen eller vid misstanke om bisjukdomar. Att samhällen som smittats av yngelröta måste förintas genom bränning vet numera alla biodlare men när det gäller bekämpning av varroakvalster går meningarna allt som oftast i sär.

Ett är dock säkert, gör vi inget alls (vilket är olagligt) kommer bisamhället att dö ut efter ett fåtal år.

Det finns egentligen två strategier för direktanvändning enligt Jordbruksverket den ena är bekämpning med preparat innehållande fluvalinat.

I Sverige finns i dag 2008 ett preparat som är godkänt av Kemikalieinspektionen nämligen Apistan i klass 2L (99% effektivitet, SLU) vilket kräver behörighet. Fluvalinatet är mycket giftigt för kvalstren som delvis eller helt förlamade släpper sitt grepp om bina och faller ned på bottnen men som för bina är nästan helt harmlöst.

Till den andra gruppen hör olika organiska flytande syror som myrsyra (70-95% effektivitet, SLU), mjölksyra (90 % effektivitet, SLU) och oxalsyra (95 % effektivitet, SLU) som av förespråkare anses vara ekologiska vilket ju är helt beroende på koncentrationen. Efter fem års uppföljning av varroabekämpningen rekommenderar WSBs styrelse sina medlemmar att behandla sina bisamhällen med oxalsyrepulver som vidupphettning i en specialgjord ”stekpanna” som uppvärms med hjälp av ett bilbatteri utvecklar ett svagt giftigt ämne. Behandlingen som genomförs mot en blygsam kostnad har visat på stora kvalsternedfall, några synbarliga störningar på samhällena och drottningarnas livslängd har inte påvisats.

Antalet uttryckningar

Det gångna året har i någon mån skilt sig från tidigare. Jag har fått rapport om att bisamhälle som övergivit kupan med foder och yngel och flugit bort. En företeelse som tidigare har rapporterats från skilda länder i Europa, Syd- och Nordamerika.

Antalet telefonpåringningar som rört betänkligheter i bigårdarna har stigit markant vilket tolkas som att den aktiva kursverksamheten har gjort biodlarna mer insatta i sjukdomsfrågor. Antalet försäljningar av bisamhällen och avläggare och ju som kräver friskintyg har ökat i omfattning men har skett från WSB ordförandes egen kontrollerande bigård.

Kopia Årsrapport till Länstyrelsen 2008

Distrikt 8 Värmdö Kommun

Uppskattning av distriktets totala antal bigårdar: 60
Uppskattning av distriktets totala antal bisamhällen: 140
Undersökta bigårdar: 2
Undersökta bisamhällen: 35
Svärmfångstkupor: 0

Bigårdar smittade med amerikansk yngelröta: 0
Bisamhällen smittade med amerikansk yngelröta: 0
Förintade samhällen p g a amerikansk yngelröta: 0
Bigårdar med varroa: 60
Bisamhällen med varroa: 140
Förintade samhällen pga. varroa: 0

Undersökta vildbisamhällen: 0
Därav smittade: 0
Vildbisamhällen som inte kunnat undersökas: 0
Förintade vildbisamhällen: 0

Bigårdar i vilka amerikansk yngelröta eller varroa påträffats under året

Ange för varje smittad bigård: adress, fastighetsbeteckning, församling och kommun samt ägarens namn och adress

Typ av smitta	Totalt antal samhällen	Därav smittade	Förintade
Varroa	140	140	0

*Ingvar Pettersson
Göran Frick*

EurBee 2008 september 2008

EurBee är namnet på en konferens som hålls vart annat år, med början 2004. Syftet är att biforskare från Europa skall kunna träffas och utbyta åsikter och erfarenheter öga mot öga så att säga. Personliga kontakter är viktiga även i forskarvärlden. Alla som vill får komma dit och 2008 åkte jag till Belfast på Nordirland för att vara med som åhörare.

Programmet är ganska ambitiöst, med parallella föreläsningar i två olika salar. Så man måste välja vad man vill lyssna på. Till skillnad mot Apimondia tillåts ingen redskapsförsäljning, utan det enda som säljs var böcker.

Utöver många föredrag om bisjukdomar, och då främst CCD, pratade man om binas förmåga till kognitivt lärande. D.v.s. lärande genom erfarenhet. Det är ganska fascinerande att bina kan lära sig att komma ihåg vägen i komplicerade labrynter. Ett typiskt experiment kunde se ut så här:

Man hade ett bi i en liten bur med en utgång. Om biet kröp ut där hade det två öppningar att välja på, den ena var t.ex. gul och den andra blå. Om biet valde den blåa fick det en liten elchock, och om det valde den gula fick det lite honung. Biet gick därför in i den gula öppningen. Där inne väntade två öppningar till t.ex. en vit och en gul. Den vita gav en elchock, och den gula gav nektar. Biet gick in i den gula och fann två öppningar, en röd och en gul. Ingen av dem innehöll något, men biet valde den gula. Biet hade helt enkelt blivit präglat på att gult var bra. Dessutom kom biet ihåg detta upp till 3 veckor, biet kunde leva i ”frihet” i 3 veckor och sedan sättas i buren igen, och då bara gå in i de gula öppningarna.

Man pratade även om hur bina flög ut på morgonen för att leta nektar, pollen och vatten. Hur flyger de? Rakt fram tills de hittar något, eller blir trötta och flyger hem? Nej, de flyger i halvcirklar, med längre och längre radie. Det blir ett mönster ungefär som bladen från en blomma.

Utöver dessa föredrag, och många andra, fick jag också en möjlighet att prata direkt med en del forskare vars arbete jag bara har kunnat läsa innan. Att kunna resonera med dem är intressant. Man märker ganska snabbt att även bland forskarna råder det oenighet ibland, men också att de är väldigt överens om andra saker.

Nästa gång blir det EurBee i Turkiet i Ankara, 2010.

Göran Frick

Enkel kupvåg

Det kan finnas anledningar att väga en skattlåda eller hel kupa. Det skadar inte att efter invintringen kontrollera att samhället fått behålla den sockermängd man givit dem. Det kan förekomma röveri utan att man märker det. Det kan också vara intressant att se viktsförändringen under dragperioden. Det finns sofistikerade vågar som till och med registrerar temperatur och nederbörd samt ringer in dessa uppgifter till en databas. Dessa vågar är alltför dyra för oss hobbybi odlare.

Det är mycket lätt att tillverka en våg som bygger på hävstångsprincipen.

Skaffa en vinkelprofil, gärna av aluminium, ca 50x50 mm, längd 100 mm och en plattstång ca 50x3 mm, längd 510 mm. Håll längden på vinkelprofilen så noggrann som möjligt. Det kommer att påverka vågens noggrannhet. Fäst sedan plattstången vid vinkelprofilen med skruv eller blindnit, se bild. Borra sedan 4 hål, diameter 5 – 8 mm, med 100 mm avstånd med början från änden på vinkelprofilen. Se bilder. Skaffa en fjädervåg av den typ som fiskare använder. Biltema har en modell som kostar ca 60 kr.

När man skall väga en skattlåda eller kupa placerar man den fria delen av vinkelprofilen under lådan på den sida som rambärrarlisten sitter. Vågen krokas i något av hålen. Man lyfter med vågen tills lådans kant lättar från underlaget. Det utslag som vågen visar skall sedan multipliceras med en faktor beror på vilket hål som använts. Första hålet har faktorn 4, andra hålet 6, tredje har 8 och sista hålet 10. Om vågen kan väga upp till 5 kg blir den högsta vikt som kan vägas 50 kg.

Per Thunman

Om nyttan av att städa slungrummet

För att förbereda årets slungning städade jag mitt slungrum i mitten av juli. Det fanns en hel del saker att ta ut, bland annat en låda med slungade ljungramar från förra året. Den ställde jag öppen på en bibänk bredvid mina samhällen i trädgården. Avsikten var att låta bina slicka av det som de kunde för att sedan smälta ned ramarna i solvaxsmältaren. Jag fortsatte städa och fokuserade på golvet i slungrummet. Vid 12-tiden såg jag ut genom fönstret och såg hela himlen full av bin. Var det tok-röveri från andra bin? Vad är det frågan om? Svärmade mina bin? Det var inte möjligt. Jag hade ju gjort dem drottninglösa för ett tag sedan, och kollat mycket noga att det inte fanns öppet yngel innan jag hängde in en bur med en ny drottning i. Det var för två dagar sedan. Hon kunde knappast ha hunnit komma ut. Dessutom var hon vingklippt. Vad är det som händer? Frågorna var många i mitt huvud när jag gick ut i trädgården. När jag kom runt gaveln på boden så att jag kunde se lådan på bänken fick jag se en massa bin i luften, men många satt på lådans utsida, och kröp in i lådan med de slungade ramarna. Då förstod jag vad som hade hänt. En svärm hade kommit till mig. Det var inte mina bin, utan en grannes. Ok, det skall bli spännande att se hur den drottningen ser ut tänkte jag. Jag ställde i ordning en botten, ovanpå den ett spärrgaller, en låda med mellanväggar och en tom låda. Försiktigt lyfte jag över de slungade ramarna med bina på in i tomlådan. De kunde gott få med sig de ramarna eftersom de själva valt dem. Efter ett tag fick jag syn på drottningen. Hon var betydligt gulare än mina nordiska bin. Så, vems svärm var det? Ingen av mina kollegor i trakten har så gula bin. Någon jag inte känner till har alltså bin på bekvämt avstånd. Det var dennes bin som kommit till mig. Tack så mycket!

Jag passade också på att varroabehandla svärmen eftersom den inte hade honung eller yngel. Resultatet visade som väl var bara ett hundratal kvalster.

Samhället överlevde, och gav lite honung. Det blev så starkt att jag har kunnat invintra det.

Så det kan vara bra att städa slungrummet ibland!

Göran Frick

AKTIVITETER UNDER 2009

På våra möten kommer vi att lotta ut en drottning.

Tisdag 3 mars

Nybörjarkurs. Kontakta Per Thunman eller Göran Frick för detaljer.

Söndag 22 Mars Kl 14, Nacka Naturskola vid Velamsund.

Kickoff med föredrag. Ola Jennersten från Världsnaturfonden kommer och pratar bl a om pollinerande insekter. Passa på att beställa saker som du vill köpa av Freddy och LP för din biodling

Lördag 25 april Kl 10, i Velamsund

Vårmöte och **loppis** vid vår bigård.

Lördag 2 maj

Öppet hus hos LP,s biodling i Säffle. Kontakta Göran Frick för detaljer

Tisdag 12 maj

Kl 18, öppet hus hos Freddy Duwe. Bara för våra medlemmar

Lördag 13 juni i Velamsund

Kl 10, möte om utökning mm vid vår bigård.

Lördag 27 juni Kl 11, Lemshaga Vi letar drottning hos Göran, bigård

Lördag 29 augusti Kl 10 i Velamsund

Möte om invintring vid vår bigård. Vi får besök av Norrtälje Biodlareförening

Mitten av september Nybörjarkurs. Kontakta Per Thunman eller Göran Frick för detaljer.

Söndag 8 november K 14 i Kyrkettan

Årmöte, med föredrag av Tom Arnbom från Världsnaturfonden. Han kommer att prata om ett naturvårdsprojekt i Värmdö samt om sälg.

Det blir mat (catering) till självkostnadspris. Anmälan till Göran Frick. Ta med honungsburkar för honungsbedömning

OBS! Av olika anledningar kan det bli ändringar. Titta på vår hemsida, <http://www.wermdobiodlare.se> eller ring Göran Frick 570 321 00 om du vill veta mer.

Kurser och program 2009 i Stockholms Län

Tisdag 10 februari Inspirationskväll. Gör din biodling lönsam.
Tid: Tisdagen den 10 februari kl. 18.00-21.00
Plats: Djurby gård, Litslena, Enköping
Kostnadsfritt. Kontakta Göran Frick för
detaljer.

Lördag 14 februari Stockholms
Biodlaredistrikt.
Årsmöte. Kl 10.00, Stuvsta kyrka,
Mellanskogsvägen 1-3, Stuvsta

Lördag 7 Mars Honunghantering.
Om nya affärer, arbetssätt och bra exempel på
lösningar av honungs-och vaxhantering.
Kontakta Göran Frick för detaljer.

Lördag 21 mars Mälardalsträff 2009.
Plats: Litslena Bygdegård utanför Enköping
Föreläsare är: Tobias Olofsson, Alejandra
Vasques, Viktoria Bassani och Calle Regnell.
Utställare: Skälby Biredskap